Taalcoaching: meer dan taal alleen

Een waarderingsonderzoek van het project Taalcoach voor inburgeraars

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

REGIOPLAN

TAALCOACHING: MEER DAN TAAL ALLEEN
Een waarderingsonderzoek van het project Taalcoach voor inburgeraars

- eindrapport -

Drs. M. Brink
Dr. I. van der Welle
Dr. J. Klaver

Amsterdam, april 2011
Regioplan publicatienr. 2117

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Beleidsonderzoek in opdracht van het ministerie van BZK.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding 1
1.1 Stand van zaken 2
1.2 Plan van aanpak waarderingsonderzoek 3
1.3 Leeswijzer 9

2 Opbrengsten voor effectiviteit van inburgering 11
2.1 Volgens inburgeraars 11
2.2 Volgens de taalcoaches 14
2.3 Volgens lokale projectleiders en taalaanbieders 16
2.4 Conclusie 18

3 Opbrengsten voor sociale cohesie 21
3.1 Volgens de inburgeraars 21
3.2 Volgens de taalcoaches 23
3.3 Volgens de lokale projectleiders en gemeenten 27
3.4 Conclusie 28

4 Opbrengsten voor betrokkenheid bij inburgering 31
4.1 Betrokkenheid van vrijwilligers 31
4.2 Projectleiders en gemeenten 32
4.3 Conclusie 34

5 Algemeen oordeel over het project en mogelijkheden voor vervolg 35
5.1 Algemeen oordeel 35
5.2 De activiteiten van de uitvoerende organisaties 38
5.3 Randvoorwaarden en succesfactoren 40
5.4 De toekomst? 42

6 Conclusie en beleidsaanbevelingen 45
6.1 Meer dan taal alleen 45
6.2 Aanbevelingen: oog op een vervolg 46

1 INLEIDING

Inburgering is een belangrijke eerste stap in het integratieproces van nieuw- en oudkomers in de Nederlandse samenleving. De verantwoordelijkheid voor een succesvolle inburgering ligt vooral bij de inburgeraar zelf. Tegelijkertijd is betrokkenheid van de ontvangende samenleving onontbeerlijk voor succesvolle integratie. Met het Deltaplan inburgering wilde het kabinet een extra impuls geven aan de betrokkenheid van Nederlandse burgers bij de inburgering en een aanvulling bieden op de inburgeringscursus, door het inzetten van taalcoaches. Taalcoaches zijn vrijwilligers die gedurende een halfjaar tot een jaar, één à twee uur per week de Nederlandse taal oefenen met een inburgeraar en samen met hen op ontdekkingstocht gaan in de woonplaats van de inburgeraar. Het project kent drie doelen:

- de effectiviteit van inburgering verhogen door de taal te oefenen in de praktijk;
- bijdragen aan de sociale cohesie in de samenleving door inburgeraars en taalcoaches aan elkaar te koppelen;
- door de vrijwillige inzet van taalcoaches de betrokkenheid van individuele burgers en maatschappelijke organisaties bij inburgering stimuleren.

Het project is vervolgens langs twee sporen vormgegeven. Allereerst door gemeenten de mogelijkheid te geven middelen aan te vragen voor het uitvoeren van een taalcoachproject in hun gemeente. Ten tweede heeft de toenmalige minister van Wonen, Wijken en Integratie in juni 2008 een convenant gesloten met vijf maatschappelijke organisaties (Humanitas, Gilde SamenSpraak Nederland, het Nederlandse Rode Kruis, Landelijk Netwerk Thuislesorganisaties en VluchtelingenWerk Nederland) ter ondersteuning van lokale vrijwilligersorganisaties die het project uitvoeren.

Voor de periode 2008 tot en met 2011 zijn financiële middelen beschikbaar gesteld vanuit het Rijk voor het project Taalcoach. Gemeenten hebben via het Gemeentefonds extra middelen gekregen voor de uitvoering van het project. In eerste instantie betrof het alleen de G50-gemeenten, later is deze mogelijkheid ook opengesteld voor alle niet G50-gemeenten. De middelen zijn bedoeld voor de werving, training en begeleiding van de vrijwilligers.

Vanaf 2012 zullen gemeenten die het lokale project willen voortzetten dit uit eigen middelen moeten financieren. Inzicht in de resultaten en waardering van het project kan bijdragen aan de besluitvorming rond de voortzetting van het project in gemeenten na 2011. Het ministerie van BZK heeft Regioplan daarom de opdracht gegeven om door middel van kwalitatief onderzoek inzicht te krijgen in de effectiviteit van de taalcoaches. Dit onderzoek gaat in op de bijdrage die het project levert aan de drie uitgangspunten die hierboven zijn geformuleerd. Hoe waarderen de betrokken partijen het project en wat zien zij als de belangrijkste opbrengsten van het programma?

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de stand van zaken van het project. Vervolgens gaat het in op de aanpak van het onderzoek.

1.1 Stand van zaken

Opzet en invulling project
Gemeenten konden zich bij het ministerie voor WWI inschrijven voor deelname aan het project Taalcoach. In totaal hebben 217[1] gemeenten zich opgegeven voor het project en aangegeven hoeveel taalkoppels zij in de komende drie jaar willen realiseren. Gezamenlijk gaven zij aan 19.400 taalkoppels te willen realiseren. Deze gemeenten hebben vervolgens de uitvoering van het project uitbesteed aan lokale afdelingen van de convenantpartners of aan andere lokale organisaties. De gemeenten hebben wel de regie over het project. Zij spreken met de uitvoerende organisaties af wat de voorwaarden zijn om een taalkoppel gefinancierd te krijgen.

Een klein deel van het budget dat het ministerie van WWI beschikbaar heeft gesteld voor het project, is gereserveerd voor landelijke activiteiten van de vijf convenantpartners. De vijf organisaties hebben elk hun eigen expertise, ervaring en soms ook doelgroepen. Door dit project kan de expertise van de convenantpartners gebundeld worden, waar de lokale afdelingen vervolgens een beroep op kunnen doen. De convenantpartners hebben de volgende activiteiten opgepakt:

- het opstellen van een toolkit met voorbeeldmateriaal voor organisaties en vrijwillige taalcoaches;
- actieve werving binnen ministeries, bedrijven en andere organisaties;
- landelijke public relations, zoals het ontwikkelen van een brochure en foldermateriaal;
- aanbod van deskundigheid door middel van een vraagbaakfunctie;
- aanbieden trainingen voor taalcoaches;
- landelijke publiciteitsdag.

Het realiseren van de taalkoppels is de verantwoordelijkheid van de gemeenten. De convenantpartners hebben een ondersteunende rol door trainingen en begeleiding van vrijwilligers, hulp bij de werving voor en de communicatie rondom het project.

Gerealiseerd aantal taalkoppels
De landelijke doelstelling is om in de periode 2009 tot en met 2011 ruim 19.000 taalkoppelingen tot stand te brengen. Vanaf 2009 tot heden zijn er ruim 9000 taalkoppels gerealiseerd. Het komende jaar moeten nog ruim 10.000 inburgeraars aan een taalcoach worden gekoppeld. De meerderheid van de

[1] Drie gemeenten zijn gedurende de projectperiode afgehaakt, 214 gemeenten zijn op het moment van het onderzoek nog actief in het project.

gemeenten verwacht het geplande aantal taalkoppels ruimschoots of ongeveer te gaan halen. Ongeveer één op de zes gemeenten (16%) verwacht de oorspronkelijke ambitie niet te gaan halen. De gemeenten die verwachten hun ambitie niet waar te kunnen maken, geven als reden dat zij moeilijkheden hebben met het werven van vrijwilligers of dat het project vertraagd is. De gemeenten waar het project vertraagd is, hebben de vrijheid om de beschikbare financiële middelen te reserveren en later in te zetten. Gemeenten kunnen hun ambitie dus ook buiten de projectperiode realiseren (ministerie van BZK 2010). De richtlijn vanuit het ministerie is dat het project Taalcoach in principe bedoeld is voor de koppeling van inburgeraars met vrijwilligers. Een deel van de gemeenten heeft de doelgroep uitgebreid en koppelt ook anderstaligen die niet deelnemen aan een inburgeringstraject.[2]

1.2 Plan van aanpak waarderingsonderzoek

Met dit onderzoek brengen we de opbrengsten van het project Taalcoach op een kwalitatieve manier in kaart door op systematische wijze de mening van de verschillende betrokkenen (inburgeraars, coaches, lokale projectleider, gemeenten en onderwijsaanbieders) bij het project te inventariseren en tegen elkaar af te zetten. Dit geeft een afgewogen kwalitatief beeld van de ervaringen van de verschillende betrokkenen met het project en de gepercipieerde opbrengsten. Hieronder werken wij de opzet van het waarderingsonderzoek nader uit.

1.2.1 Onderzoeksvragen

Het centrale doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de opbrengsten van de inzet van taalcoaches ten aanzien van het bevorderen van de effectiviteit van het inburgeringsprogramma, het bevorderen van de sociale cohesie en het betrekken van individuele burgers en maatschappelijke organisaties bij inburgering.

De volgende onderzoeksvragen zijn leidend voor dit onderzoek.

Beoordeling bijdrage taalcoaches aan effectiviteit inburgeringsprogramma

1. Wat is de bijdrage van het inzetten van vrijwillige taalcoaches aan het leren van de Nederlandse taal en het verwerven van kennis van de Nederlandse samenleving door inburgeraars?
2. Wat is de bijdrage van vrijwillige taalcoaches aan het voorbereiden van inburgeraars op het inburgeringsexamen?
3. Wat is de bijdrage van de vrijwillige taalcoaches aan de maatschappelijke participatie van de inburgeraar?

[2] In het verdere rapport gebruiken we de term ‘inburgeraars’, ook voor degenen die (nog) niet in een inburgeringscursus zitten, maar wel actief zijn in een taalkoppel.

4. In hoeverre hebben de vrijwillige taalcoaches een positief effect op de motivatie van inburgeraars om (beter) Nederlands te leren?
5. Stimuleert het hebben van een vrijwillige taalcoach anderstaligen die nog niet aan een inburgeringscursus deelnemen tot het inschrijven voor een inburgeringscursus of ander traject?

Beoordeling bijdrage taalcoaches aan sociale cohesie

6. Wat is het effect van de inzet van vrijwillige taalcoaches op het elkaar leren kennen en respecteren?
7. Leidt het contact tussen de inburgeraar en de vrijwilliger tot veranderingen in de onderlinge beeldvorming?
8. Draagt de inzet van vrijwillige taalcoaches bij aan het makkelijker aangaan van contacten van de inburgeraar met andere (autochtone) Nederlanders?

Beoordeling bijdrage taalcoaches aan vergroten betrokkenheid burgers en maatschappelijke organisaties bij inburgering

9. Zijn maatschappelijke organisaties als gevolg van het project Taalcoach op lokaal niveau meer betrokken geraakt bij inburgering of zijn er nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan?
10. Zijn als gevolg van het project Taalcoach nieuwe groepen burgers betrokken geraakt bij inburgering?

Beoordeling programma algemeen

11. Hoe beoordeelt de gemeente de gerealiseerde opbrengsten ten opzichte van de ingezette middelen?

1.2.2 Dataverzameling

Om een compleet beeld te kunnen geven van de opbrengsten van en de ervaringen met het project, hebben we alle betrokken partijen in het onderzoek bevraagd. De relevante actoren zijn in dit geval de vrijwilligers, de inburgeraars zelf, de lokale uitvoerders, de deelnemende gemeenten en de onderwijsinstellingen die inburgeringscursussen verzorgen. Deze actoren zijn bevraagd over verschillende (deel)aspecten van het project.
Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, was voor iedere partij een andere wijze van dataverzameling nodig. De onderzoeksaanpak bestaat uit de volgende onderdelen, die achtereenvolgens worden toegelicht:

A. Selectie gemeenten
B. Kwantitatief onderzoek onder vrijwilligers
C. Kwalitatief onderzoek onder inburgeraars
D. Kwalitatief onderzoek onder lokale projectleiders
E. Kwalitatief onderzoek onder deelnemende gemeenten
F. Kwalitatief onderzoek onder taalaanbieders

A. Selectie van twaalf gemeenten
Op grond van de lijst met het aantal gerealiseerde taalkoppels per gemeente en in overleg met de klankbordgroep hebben we twaalf gemeenten geselecteerd waarin het onderzoek werd uitgevoerd. Zowel grote als kleine gemeenten zijn in deze selectie vertegenwoordigd. Ook hebben we zowel gemeenten die de gestelde ambitie gemakkelijk behalen, als gemeenten die hiermee meer moeite hebben in de selectie opgenomen (zie tabel 1.1).

Tabel 1.1 Selectie van gemeenten

	Type	Ambitie	Convenantpartner
Arnhem	G50	450	VluchtelingenWerk
Duiven	Niet-G50	60	Rode Kruis
Emmen	Niet-G50	100	VluchtelingenWerk
Gouda	G50	100	Rode Kruis
Groningen	G50	200	Humanitas
Haarlem	G50	100	Gilde
Ridderkerk	Niet-G50	60	Gilde
Roosendaal	G50	450	VluchtelingenWerk
Terneuzen	Niet-G50	100	VluchtelingenWerk
Utrecht	G50	450	LNT + VluchtelingenWerk
Venlo	G50	450	LNT + VluchtelingenWerk
Zijpe	Niet-G50	200	VluchtelingenWerk

B. Vrijwilligers
Om een betrouwbaar en representatief beeld te schetsen van de ervaringen van de vrijwilligers met het project en hun oordeel over de belangrijkste opbrengsten hebben we een enquête uitgezet. De lokale projectleiders in de twaalf geselecteerde gemeenten hebben via de e-mail een oproep verstuurd aan alle vrijwillige taalcoaches die op dat moment of onlangs in hun gemeente actief waren. De vrijwilligers werden in deze oproep uitgenodigd de vragenlijst online in te vullen. Om er zeker van te zijn dat de vrijwilligers van alle vijf convenantpartners voldoende vertegenwoordigd zijn in het onderzoek, zijn twee extra gemeenten benaderd.

De vragenlijst voor de vrijwilligers omvatte vijf thema's: (1) de opbrengsten voor de inburgeraar, (2) de eigen betrokkenheid bij inburgering, (3) begrip en sociale cohesie, (4) algemeen oordeel en verbeterpunten en (5) de achtergrondvragen. Ieder thema wordt aan de hand van meerdere aspecten uitgevraagd (zie bijlage 1).

In totaal zijn naar schatting 800 vrijwilligers aangeschreven. Bijna 400 vrijwilligers hebben de vragenlijst volledig ingevuld. Dit betekent dat de respons ongeveer vijftig procent bedraagt. De behaalde respons is meer dan voldoende om een betrouwbaar beeld te kunnen schetsen van de ervaringen van de vrijwilligers.

Vooral vrouwen zijn actief als taalcoach. Ruim driekwart van de respondenten is vrouw. Daarnaast zijn de vrijwilligers relatief vaak 55 jaar of ouder. De

pensioengerechtigden en de hoger opgeleiden (hbo/wo) zijn duidelijk oververtegenwoordigd ten opzichte van de Nederlandse bevolking als geheel.[3] Slechts een klein deel van de vrijwilligers is niet in Nederland geboren. De meerderheid van de respondenten is op dit moment actief als taalcoach. Iets meer dan de helft heeft op dit moment één taalmaatje of heeft in het verleden een taalmaatje gehad. De anderen zijn voor meerdere taalmaatjes actief of actief geweest. Een ruime meerderheid is zes maanden of langer actief of actief geweest als taalcoach.

Tabel 1.2 Achtergrondkenmerken respondenten (n=393)

	%
Geslacht	
Man	24,2
Vrouw	75,8
Leeftijd	
Tot 35	12,8
35 – 45	9,2
45 – 55	16,1
55 – 65	36,2
65 of ouder	25,8
Geboorteland	
Nederland	92,4
Ander land	7,6
Opleiding	
Basisonderwijs	0,3
Voortgezet onderwijs	24,9
Middelbaar beroepsonderwijs	12,2
Hbo	40,2
Universiteit	21,9
Anders	0,5
Werksituatie	
Minder dan 10 uur per week	4,6
Meer dan 10 uur per week	32,6
Ik ben met pensioen	32,6
Geen werk	30,3
Actief als taalcoach	
Op dit moment actief	84,7
Op dit moment niet actief	15,3
Hoe lang actief	
Minder dan 3 maanden	10,2
3 tot 6 maanden	18,6
6 tot 12 maanden	25,4
12 maanden of langer	45,8
Aantal taalmaatjes	
Eén taalmaatje	51,4
Meerdere taalmaatjes	48,6

[3] In 2009 had 27 procent van de Nederlandse bevolking tussen de 15 en 64 jaar een hbo- of wo-diploma. Op 1 januari 2010 was 28 procent van de bevolking 55 jaar of ouder.

C. Inburgeraars

Voor het bevragen van de inburgeraars hebben we een andere benaderingswijze gebruikt dan voor de vrijwilligers. Deze groep leent zich vanwege taalproblemen en onbekendheid met het onderzoek over het algemeen niet goed voor een schriftelijke benadering, zeker niet wanneer wordt gevraagd naar ervaringen en waardering. Om een goed beeld te krijgen van de ervaringen van inburgeraars die aan het project Taalcoach deelnemen hebben we 26 face-to-facegesprekken gevoerd met inburgeraars in vijf gemeenten. De projectleiders van de taalcoachprojecten in die gemeenten hebben inburgeraars benaderd om mee te doen aan de interviews. In één gemeente zijn inburgeraars op het roc geïnterviewd.

De inburgeraars zijn een diverse groep wat herkomstland, geslacht, opleidingsniveau en leeftijd betreft. Het is wel een jongere groep dan de groep vrijwilligers. De relatief grootste groep respondenten komt uit de traditionele migrantenlanden Turkije en Marokko. Ook zijn er verschillende respondenten uit Irak en Iran. De overige respondenten zijn onder meer afkomstig uit China, Peru, Soedan, Georgië, Sri Lanka en Kenia.

De meeste inburgeraars volgen nog een inburgeringscursus. Naast het leren van de taal is een deel van hen ook actief als vrijwilliger. Een kleine groep werkt.

Tabel 1.3 Achtergrondkenmerken respondenten inburgeraars (n=26)

	Abs.
Geslacht	
Man	5
Vrouw	21
Leeftijd	
Tot 35	13
35 – 45	10
45 en ouder	3
Geboorteland	
Turkije/Marokko	8
Iran/Irak	5
overig	13
Opleiding	
Geen/basisonderwijs	5
Voortgezet onderwijs	6
Middelbaar beroepsonderwijs	6
Hbo/universiteit	9
Activiteiten	
Betaald werk	5
Werk zoeken/re-integratie	9
Inburgeringscursus/taalles	20
Opleiding	2
Vrijwilligerswerk	9
Zorg voor gezin	18

Vervolg tabel 1.3 Achtergrondkenmerken respondenten inburgeraars (n=26)

	Abs.
Hoe lang taalmaatje	
Minder dan 3 maanden	3
3 tot 6 maanden	7
6 tot 12 maanden	10
12 maanden of langer	6

In de interviews met de inburgeraars zijn vier thema's uitgebreid aan bod gekomen: (1) opbrengsten voor de inburgeraar, (2) wederzijds begrip en sociale cohesie, (3) algemeen oordeel en verbeterpunten en (4) achtergrondkenmerken (zie bijlage 1).
De respondenten nemen allen al enige tijd deel aan het project Taalcoach. Zij zijn dus gemotiveerd voor deelname. Er is niet gesproken met uitvallers, eventuele negatieve ervaringen met taalcoaches zijn daardoor in dit onderzoek mogelijk onderbelicht. Uit de gesprekken met de lokale projectleiders komt echter naar voren dat het aantal uitvallers beperkt is.

D. Lokale projectleiders
De meeste gemeenten hebben de werving, training en begeleiding van de vrijwilligers uitbesteed aan lokale vrijwilligersorganisaties of welzijns-organisaties. Door de lokale projectleiders bij deze organisaties te bevragen, hebben we goed inzicht gekregen in hoe de gemaakte plannen in de praktijk worden uitgevoerd. Daarnaast hebben de lokale projectleiders contact met zowel de inburgeraars als de vrijwilligers en kunnen zij hierdoor meer inzicht geven in de belangrijkste opbrengsten voor beide partijen. We hebben telefonische interviews gehouden met de lokale projectleiders in de twaalf geselecteerde gemeenten om de uitvoeringspraktijk en de ervaren opbrengsten in kaart te brengen.

E. Gemeenten
Eén keer per jaar worden de deelnemende gemeenten bevraagd door het ministerie voor WWI over het project Taalcoach aan de hand van een korte vragenlijst. Zij zijn in 2009 en ook in 2010 bevraagd, waarvan voortgangsrapportages zijn opgesteld. Een analyse van de resultaten van deze bevraging van gemeenten geeft een algemeen beeld van de uitvoering en de mogelijke knelpunten. In aanvulling hierop hebben we twaalf telefonische interviews gehouden met de contactpersonen voor het project bij de geselecteerde gemeenten om een meer gedetailleerd beeld te kunnen geven van wat goed werkt en waar de knelpunten liggen.

F. Taalaanbieders
Medewerkers bij onderwijsinstellingen kunnen inzicht geven in de (gepercipieerde) opbrengsten van de taalcoaches op drie terreinen:
- taalverwerving van de inburgeraar;
- kennis van de Nederlandse samenleving van de inburgeraar;
- motivatie en weg naar het inburgeringsexamen.

Het is lastig om binnen onderwijsinstellingen die personen te traceren die ook daadwerkelijk zicht hebben op mogelijke opbrengsten van het project. Daarom hebben wij de lokale projectleiders gevraagd of zij een contactpersoon hebben bij de onderwijsinstelling in hun gemeente die volgens hen zicht heeft op de vorderingen van de inburgeraars die een taalcoach hebben.
We hebben tien korte telefonische interviews gehouden met docenten inburgering. We kunnen op grond hiervan geen harde uitspraken doen over de invloed van een taalcoach op taalverwerving. Daarvoor is een ander type en een veel uitgebreider onderzoek nodig. Wel geven deze telefonische interviews een eerste indicatie van de opbrengsten van het project op het gebied van taalverwerving.

1.3 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken bespreken we de uitkomsten van het onderzoek en laten we zien welke bijdrage het project Taalcoach levert aan de gestelde uitgangspunten. Hoofdstuk 2 bekijkt de opbrengsten van het project voor de effectiviteit van inburgering. Hoofdstuk 3 bespreekt de opbrengsten op het gebied van sociale cohesie en hoofdstuk 4 de bijdrage aan de betrokkenheid bij inburgering. Vervolgens belicht hoofdstuk 5 de beoordeling van de kosten, baten en vervolgmogelijkheden van het project. In hoofdstuk 6 worden uitkomsten op de verschillende uitgangspunten naast elkaar gezet en gekeken hoe effectief het project Taalcoach is. Ook worden beleidsaanbevelingen geformuleerd voor gemeenten.

2 OPBRENGSTEN VOOR EFFECTIVITEIT VAN INBURGERING

Taalmaatje:
"Wat ik bij mijn taalcoach heb geleerd, durf ik makkelijker in andere situaties te gebruiken. Ik begrijp meer, Nederlands spreken is makkelijker door het contact met de taalcoach. De inburgeringsles is nu ook makkelijker voor mij."

Taalcoach:
"Naar mijn idee heb ik een positieve bijdrage geleverd aan de taalkennis van mijn maatje, ze is heel gemotiveerd en heeft heel veel geleerd. Niet alleen op het gebied van taal, maar ook qua zelfvertrouwen, afstappen op instanties, solliciteren et cetera. Daarnaast is het ontzettend gezellig en heb ik ook veel van haar geleerd."

Projectleider:
"Inhoudelijk levert het meer dan voldoende op. Het is een van de weinige kansen voor inburgeraars op een-op-eencontact. Eindelijk de kans om de taal te verbeteren door maatwerk. Bij de taalaanbieder is er niet altijd tijd voor individuele vragen. Het werkt drempelverlagend. De docenten zijn ook enthousiast, want ze zien een duidelijke verbetering."

De deelnemers aan het project Taalcoach zijn voornamelijk inburgeraars. Een belangrijk doel is het ondersteunen van de inburgeraar richting het inburgeringsexamen. Dit hoofdstuk gaat in op de opbrengsten van het project voor het leren van de taal. Eerst wordt beschreven hoe de inburgeraars zelf de bijdrage van de taalcoach aan hun motivatie, hun taalniveau, hun inburgeringstraject en participatie beoordelen. Daarna wordt ingegaan op de ervaring van de vrijwilligers. Besloten wordt met de indrukken van projectleiders, de docenten van de taalaanbieders en de gemeenten.

2.1 Volgens inburgeraars

De inburgeraars die zijn geïnterviewd voor het project Taalcoach zijn unaniem enthousiast over het project. Het heeft opgeleverd wat ze hoopten. De belangrijkste motivatie om deel te nemen, was het verbeteren van de taal. Ruim de helft van de respondenten vindt dat zij veel beter Nederlands spreken door de contacten met de taalcoach, de overigen vinden dat het een beetje verbeterd is. Ook vindt de helft het veel makkelijker om Nederlands te spreken, de andere helft vindt het iets makkelijker. Het volgende citaat illustreert dit:

> *"Door de les die de taalcoach geeft en het lezen van boeken, begrijp ik de taal beter en durf ik makkelijker te praten."*

Tabel 2.1 Bijdrage aan taalkennis en Kennis Nederlandse Samenleving (n=26)

	Nederlands algemeen	Spreek-vaardigheid	Kennis woonplaats	Begrijpen Nederlanders/ gewoonten
Veel	16	12	12	9
Beetje	10	13	5	15
Nauwelijks	0	1	9	2
Totaal	26	26	26	26

Het zelfvertrouwen is bij iets meer dan de helft van de respondenten sterk toegenomen. De overigen geven aan dat het in beperkte mate is toegenomen. Het toegenomen zelfvertrouwen om te praten heeft er volgens de respondenten ook toe geleid dat er meer ondernomen wordt. Een aantal vrouwen dat voor de inburgering nog weinig zelfstandig was, is mede door het project Taalcoach meer zelf gaan ondernemen. Zo zegt een respondente:

> *"De taalcoach stimuleert/inspireert me om dingen te ondernemen. Soms samen, soms zelfstandig. Ze stuurt me e-mails met websites met leuke activiteiten door."*

Een andere respondent zegt hierover:

> *"De taalcoach zegt dat ik alleen dingen moet gaan doen. Ik doe nu zelf boodschappen en ga naar winkels. Mijn angst om Nederlands te spreken is beetje weg."*

Ruim twee derde van de respondenten geeft aan dat de contacten met de taalcoach hebben geleid tot een grotere motivatie om de taal te leren. Doordat ze de taal meer gebruiken en meer zelfvertrouwen hebben, hebben ze er meer vertrouwen in dat ze de taal ook echt goed kunnen leren en kunnen slagen voor het inburgeringsexamen. Ondersteuning bij het voorbereiden op het inburgeringsexamen is een belangrijk onderdeel van de ontmoetingen. Ruim de helft van de taalcoaches helpt veel bij de voorbereidingen.
De motivatie van de respondenten om verder te leren en actief te worden in de maatschappij houdt overigens niet op bij de inburgeringscursus. Een deel van de respondenten is op zoek naar werk en krijgt van de taalcoach ondersteuning bij het opstellen van een cv en het schrijven van een sollicitatiebrief.
Een kleine groep respondenten wil verder leren. Twee respondenten hebben inmiddels de inburgering afgerond en zijn bezig met een vervolgopleiding. Ze zijn erg blij met de ondersteuning van de taalcoach bij het begrijpen van de lesstof, waardoor zij beter voorbereid de lessen kunnen volgen, zoals blijkt uit het volgende citaat:

> *"Alle opdrachten en verslagen van school maak ik af voordat ik naar de taalcoach ga. Zij verbetert en corrigeert ze. Ik oefen mijn woordenschat en zinsopbouw*."

Ruim twee derde van de respondenten vindt dat het project aan de verwachtingen voldoet. Ze hebben helemaal kunnen leren wat ze van tevoren verwachtten. Negen respondenten zijn iets minder enthousiast. Zij vinden vooral dat hun Nederlands nog steeds niet goed genoeg is en hadden mogelijk meer verwacht.

Tabel 2.2 Bijdrage aan motivatie en zelfvertrouwen (n=26)

	Zelfvertrouwen	Motivatie	Voorbereiding inburgeringsexamen
Veel	14	19	16
Beetje	9	7	4
Nauwelijks	3	0	3
N.v.t.	-	-	3 (geen cursus)
Totaal	26	26	26

De respondenten vinden de taalcoach een belangrijke aanvulling op de inburgeringscursus. Een belangrijk verschil is de persoonlijke aandacht, het een-op-eencontact om de taal te oefenen. Er zijn veel zaken die ze van een taalcoach leren en die op school niet of te weinig aan de orde komen. Dit zijn onder meer:

- het leren over dagelijkse, praktische dingen als de bus nemen of waar goedkope winkels zijn;
- gesprekken gaan over onderwerpen die je zelf leuk vindt, op de cursus blijft het algemeen;
- het oefenen van specifieke onderdelen van de taal, zoals grammatica
- het in de praktijk moeten praten, in plaats van achter een pc.
- verbeterd worden als je spreekt
- samen activiteiten ondernemen
- informatie over de Nederlandse cultuur
- hoe je met Nederlandse mensen om moet gaan.

De onderstaande citaten illustreren verder wat de meerwaarde van de contacten met de taalcoach is:

> *“In de les zit ik achter de pc, bij de taalcoach kan ik het geleerde in de praktijk brengen door te praten.”*
>
> *“Taalcoaching is persoonlijk, er is veel ruimte om te spreken.”*
>
> ‘ *“We praten over het dagelijks leven, samen winkelen. Ik krijg uitleg over welk wasmiddel ik kan kopen en wat de tekst op het wasmiddel betekent.”*
>
> *“Je praat over veel dingen, over kinderen, over op tijd naar bed gaan en opvoedingsissues. Ook heeft ze me een recept van een taart gegeven, heel lekker.”*

2.2 Volgens de taalcoaches

Kennis willen overdragen is een belangrijke motivatie van de vrijwilligers om zich in te zetten voor het project Taalcoach. Ongeveer twee derde (70%) van de vrijwilligers wilde taalcoach worden omdat zij het leuk vinden mensen iets te leren en hun kennis over te brengen. Daarnaast leggen de taalcoaches veel nadruk op de taalcomponent van het project. Opvallend veel taalcoaches geven aan een passie te hebben voor de Nederlandse taal. Deze specifieke motivatie komt ook terug in de activiteiten die zij met hun taalmaatje ondernemen. Een meerderheid van de taalcoaches (59%) oefent met hun taalmaatje voor het inburgeringsexamen. Ruim een vijfde (21%) geeft taalles aan hun taalmaatje of maakt huiswerk of andere taaloefeningen met hun taalmaatje.

Over de vraag of de ontmoetingen met hun taalmaatje bijdragen aan de motivatie van hun taalmaatje voor deelname aan de inburgeringscursus en aan de voorbereiding op het inburgeringsexamen, zijn de meningen van de taalcoaches verdeeld. Bijna een derde van de taalcoaches vindt dat de ontmoetingen veel bijdragen aan de motivatie van hun taalmaatje voor de inburgeringscursus, maar ook vindt een vijfde dat de ontmoetingen daar helemaal niet aan bijdragen. Eenzelfde beeld komt naar voren bij de vraag naar de bijdrage aan de voorbereiding op het inburgeringsexamen. Ruim een derde vindt dat de ontmoetingen daaraan een grote bijdrage leveren, maar ook bijna een vijfde vindt dat het niets bijdraagt (zie tabel 2.3). Een respondent zegt hierover:

> *“Ik kreeg zeker het idee een bijdrage geleverd te hebben aan de integratie van mijn taalmaatje. Zij heeft het inburgeringsexamen gehaald door veel samen te oefenen. Wat tegenviel, was de mate van onwil bij de maatjes zelf om meer energie in de inburgering te stoppen. Ik had van die zijde meer initiatief verwacht.”*

Bij zowel de motivatie voor deelname als de voorbereiding voor het inburgeringsexamen, is verder een nuancering op zijn plaats. Uit de meer kwalitatieve data komt naar voren dat een deel van de inburgeraars al zo sterk gemotiveerd is, dat de taalcoach dat niet verder hoeft te stimuleren. Ook nemen niet alle taalmaatjes deel aan een inburgeringstraject. Zij hebben het al afgerond of moeten er nog aan beginnen. In die gevallen maakt de voorbereiding op het inburgeringsexamen geen deel uit van de ontmoetingen.

Tabel 2.3 Motivatie en inburgeringsexamen (n=393)

	Motivatie deelname cursus	Voorbereiding op inburgeringsexamen
Veel	30,8	39,2
Enigszins	27,5	32,2
Nauwelijks	21,1	9,9
Niets	20,6	18,6
Totaal	100%	100%

Voor de bijdrage die de ontmoetingen leveren aan de taalkennis van hun taalmaatje zijn de meningen meer eenduidig. Een zeer ruime meerderheid vindt dat het veel of enigszins een bijdrage levert aan de spreekvaardigheid en leesvaardigheid van hun taalmaatje. Vooral de spreekvaardigheid scoort hoog. Slechts een enkeling vindt dat de taalcoaching helemaal geen bijdrage levert aan de spreek- of leesvaardigheid van hun taalmaatje. Ook een zeer ruime meerderheid vindt dat de ontmoetingen veel of enigszins bijdragen aan de kennis van hun taalmaatje over Nederlandse gewoonten en gebruiken. Een ander aspect van Kennis van de Nederlandse Samenleving is de Nederlandse geschiedenis. Dit komt in de ontmoetingen tussen de taalcoach en het taalmaatje veel minder aan bod. Ongeveer de helft vindt dat de taalcoaching daaraan nauwelijks of niets bijdraagt (zie tabel 2.4). Uit de open antwoorden van taalcoaches komt naar voren dat lang niet bij alle koppels deze onderwerpen aan de orde komen. In de ontmoetingen wordt vooral aandacht besteed aan taal en gesproken over dagelijkse onderwerpen, zoals de kinderen.

Tabel 2.4 Bijdrage aan taalkennis en Kennis Nederlandse Samenleving (n=393)

	Spreekvaardigheid	Leesvaardigheid	Nederlandse gewoonten	Nederlandse geschiedenis
Veel	45,5	36,4	36,1	8,7
Enigszins	47,3	49,1	51,9	40,2
Nauwelijks	6,9	12,7	10,4	36,6
Niets	0,3	1,8	1,5	14,5
Totaal	100%	100%	100%	100%

Behalve de bijdrage aan de taalkennis en kennis over de Nederlandse gewoonten, vindt een ruime meerderheid dat de taalcoaching ook een bijdrage levert aan het zelfvertrouwen van hun taalmaatje. Ook levert het volgens ruim twee derde van de taalcoaches een (kleine) bijdrage aan het zelfstandig afstappen op instanties en de bekendheid met de woonplaats van het taalmaatje (zie tabel 2.5).

Tabel 2.5 Bijdrage aan zelfvertrouwen en participatie (n=393)

	Zelfvertrouwen	Zelfstandig afstappen op instanties	Kennis van de woonplaats
Veel	40,7	20,6	17,8
Enigszins	44,8	44,3	49,9
Nauwelijks	12,2	23,7	27,0
Niets	2,3	11,5	5,3
Totaal	100%	100%	100%

Als de taalcoaches de drie belangrijkste opbrengsten van het project moeten noemen, dan staat taalkennis op nummer één. Ruim driekwart van de taalcoaches noemt taalkennis als één van de drie belangrijkste opbrengsten. Op enige afstand volgen het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van hun taalmaatje. Ook kennis van de Nederlandse samenleving wordt door ruim een derde deel van de taalcoaches genoemd als belangrijke opbrengst (zie tabel 2.6).

Tabel 2.6 Belangrijkste opbrengsten (1 van de 3) (n=393)

	%
Taalkennis	79,4
Zelfvertrouwen	52,2
Zelfredzaamheid	42,0
KNS	35,9
Kennis van woonplaats	4,8

2.3 Volgens lokale projectleiders en taalaanbieders

De gemeenten hanteren verschillende criteria voor de doelgroep die in aanmerking komt voor het project Taalcoach. In de helft van de gemeenten is het project voorbehouden aan inburgeraars, conform de opzet van het ministerie. Deze gemeenten hebben in veel gevallen ook het project Taalmaatjes van het Oranjefonds lopen, waaraan niet-inburgeraars kunnen deelnemen. Ook kunnen in twee van deze gemeenten anderstaligen deelnemen die geen inburgeringscursus volgen. Zij worden alleen niet meegeteld voor de afrekening met de gemeente. De andere helft van de gemeenten in het onderzoek vult de trajecten met zowel inburgeraars als andere anderstaligen.

Alle respondenten van de verschillende organisaties geven aan dat het project Taalcoach een positief effect heeft op de inburgering, zowel als het gaat om taalvaardigheid als kennis van de samenleving. Wel merken de meeste respondenten op dat de nadruk op de taalvaardigheid ligt. Het is afhankelijk van het koppel of ook andere aspecten als kennis van de lokale samenleving, omgangsvormen en dergelijke aan de orde komen.

De taalaanbieders
In een deel van de gemeenten werven de docenten ook inburgeraars voor het project. Zij kunnen zelf beslissen welke inburgeraars volgens hen het meest gebaat zijn bij een taalcoach. Naast bepaalde taalbehoeften, zoals meer zelfvertrouwen, het verbeteren van de uitspraak of een betere leesvaardigheid, speelt de motivatie om mee te willen doen aan het coachingsproject een doorslaggevende rol.
De docenten zien de meerwaarde van het project Taalcoach vooral in de een-op-eenaandacht die een inburgeraar krijgt. In de inburgeringscursus is er vaak geen tijd om een individuele inburgeraar te helpen met een specifiek taalprobleem. Een taalcoach kan veel meer maatwerk bieden en zo op een gerichte manier de inburgeraar helpen. Een taalaanbieder verwoordt dat als volgt:

> *"Elke extra oefening helpt voor een inburgeraar. De meerwaarde zit vooral in het een-op-eencontact. Dat kan de taalaanbieder niet bieden. Wij sturen vooral Aziatische cursisten door. Die beheersen de taal vaak al heel aardig, maar hebben grote moeite met de uitspraak. Ze zijn zeer gemotiveerd, maar zakken vaak voor de Toets Gesproken Nederlands. Een vrijwilliger kan gericht oefenen met de uitspraak."*

Verder zien de taalaanbieders een positief effect op het zelfvertrouwen, een betere uitspraak en een betere voorbereiding op het inburgeringsexamen. Ook noemen sommige respondenten een toegenomen motivatie. De inburgeraars merken dat het goed is om Nederlands te kunnen spreken, doordat zij iedere week contact hebben met een Nederlander. Hierdoor volgen ze met meer motivatie de inburgeringslessen.
De taalaanbieders geven dus aan dat deelname aan het project Taalcoach een positief effect heeft. Ze tekenen daarbij wel aan dat ze dit niet onderzocht hebben. Het vergelijken van de toetsresultaten tussen cursisten die wel of niet hebben deelgenomen is daarbij lastig, omdat deze groepen nogal verschillen. Iedereen die volgens de taalaanbieders baat zou kunnen hebben aan deelname en daarvoor gemotiveerd is, wordt namelijk aangemeld voor het project en doet vervolgens mee. De niet-deelnemers hebben het volgens de taalaanbieders niet nodig of zijn onvoldoende gemotiveerd. Tevens is niet aan te geven of de uitslag van het inburgeringsexamen anders geweest zou zijn als de inburgeraar niet had deelgenomen aan het project.

Lokale projectleiders
De lokale projectleiders en de docenten zien vergelijkbare effecten. Het belangrijkste wat zij waarnemen, is een toegenomen zelfvertrouwen om te spreken. Door het contact met de vrijwilliger durven de inburgeraars eerder te spreken. Een respondent zegt hierover:

> *"Wat ik zelf de belangrijkste winst vind, is het toegenomen zelfvertrouwen van mensen die taalcoaching krijgen. Het Nederlands wordt niet perfect, maar als ze durven spreken is dat al een enorme*

winst. Ze komen daardoor makkelijker in contact met Nederlanders. De taalvaardigheid neemt toe, maar het zelfvertrouwen neemt nog meer toe."

Het is daarbij vooral de taalvaardigheid die toeneemt, niet zo zeer het taalniveau. Een uur per week spreken met een Nederlandstalig iemand is volgens hen niet genoeg.
De meeste taalcoaches zijn erg op de taal gericht en minder op het ondernemen van activiteiten. Ze krijgen ondersteuning vanuit de projecten bij de kennis over inburgering. Ook krijgen zij materialen die als ondersteuning bij de ontmoetingen kunnen worden ingezet. Deze nadruk op taal sluit volgens de projectleiders aan bij de behoefte van de inburgeraars. Zij doen in de eerste plaats toch vooral mee om hun Nederlands te verbeteren.

In de gemeenten waar ook niet-inburgeraars deelnemen, zien de projectleiders dat een deel van deze anderstaligen door deelname aan het project Taalcoach weer naar school wil gaan, voor inburgering of voor een vervolgopleiding. Sommige projectleiders geven aan dat zij in de trainingen van de vrijwilligers dit ook nadrukkelijk naar voren brengen als iets waarop 'gestuurd' kan worden.

2.4 Conclusie

Het taalaspect binnen het project is veruit het belangrijkste. De ontmoetingen zijn over het algemeen sterk gericht op taal, zoals het voorbereiden van het inburgeringsexamen en doen van taaloefeningen. De nadruk op de taal ligt zowel bij de behoefte van de taalmaatjes als de wensen van de taalcoaches. De meerderheid van de taalmaatjes is bezig met een inburgeringscursus en ontvangt hierbij graag ondersteuning. De taalcoaches voelen zich vooral aangetrokken door de taalcomponent in het project. Veel taalcoaches hebben een onderwijsachtergrond en geven aan graag kennis te willen overdragen.

De taalmaatjes, taalcoaches en betrokken organisaties zijn het in grote mate eens over de belangrijkste opbrengsten van het project op taalgebied. Door de contacten met de taalcoach verbetert het zelfvertrouwen van het taalmaatje om Nederlands te spreken. Ze durven daardoor ook op andere momenten Nederlands te spreken en vergroten hun zelfredzaamheid. In iets mindere mate doet de inburgeraar ook meer kennis op over zijn directe omgeving.

De toegevoegde waarde van de taalcoaches op de inburgeringscursus komt vooral voort uit het een-op-een-contact dat de inburgeraar heeft met de taalcoach. Voor veel inburgeraars is dit een welkome aanvulling op de inburgeringscursus. Er is meer maatwerk mogelijk, meer gelegenheid om vragen te stellen en specifiek aan bepaalde problemen te werken, waardoor ze meer durven te spreken.

Door deelname aan het project Taalcoach neemt over het algemeen de motivatie van de taalmaatjes om Nederlands te leren verder toe. De taalmaatjes hebben de ervaring dat ze beter worden verstaan en willen graag verder. Ook de taalmaatjes die niet inburgeren, zijn enthousiast. Een deel van hen wil alsnog naar school, anderen zetten project in als ondersteuning bij een vervolgopleiding.

3 OPBRENGSTEN VOOR SOCIALE COHESIE

Taalmaatje:
"We begrijpen elkaar beter doordat we vragen hebben gesteld aan elkaar, uitleg hebben gegeven. Nu weten we dingen van elkaar."

Taalcoach:
"Het brengt mij in contact met een andere cultuur op een prettige wijze. Tegelijkertijd help ik een ander zich hier prettiger te voelen en zelfvertrouwen op te bouwen in een nieuwe omgeving. Zo gezien vindt er een wisselwerking plaats."

Organisaties:
"Vrijwilligers worden actief, mede vanwege de politieke ontwikkelingen. Volgens hen wordt zo negatief over migranten gedacht, zij willen op deze manier een bijdrage leveren aan integratie."

In dit hoofdstuk staat de mogelijke bijdrage van het project Taalcoach aan de sociale cohesie centraal. Het gaat hierbij dus niet om het effect op de taalkennis van de inburgeraars, maar om de meer sociale effecten. Hebben de taalmaatjes en vrijwilligers meer begrip voor elkaar gekregen? Kennen de vrijwilligers meer inburgeraars? En heeft het taalmaatje meer geleerd over Nederlanders en de omgeving waarin hij woont. De taalmaatjes en taalcoaches is gevraagd naar hun eigen ervaringen. Aan de organisaties is een meer beschouwend oordeel gevraagd.

3.1 Volgens de inburgeraars

De taalmaatjes nemen in de eerste plaats deel om hun taal te verbeteren. Het sociale aspect speelt daarnaast ook een belangrijke rol. Een ruime meerderheid wil graag Nederlanders leren kennen en heeft daarom meegedaan. Meer kennis van de Nederlandse cultuur of de eigen omgeving speelt een veel minder belangrijke rol.

Tabel 3.1 Waarom wilde u meedoen aan het project Taalcoach? (n=26)

	n
Ik wil mijn Nederlands verbeteren	26
Ik wil meer weten over de Nederlandse cultuur	20
Ik wil graag Nederlanders leren kennen	18
Ik wil meer over mijn stad weten	9

Ook bij de activiteiten die taalmaatjes met hun coach ondernemen, ligt volgens de inburgeraars niet alleen de nadruk op taal. Men eet bij elkaar en er wordt gepraat over dagelijkse dingen. Een kleine groep bezoekt een café of maakt samen een bos- of strandwandeling.

Veel inburgeraars hebben maar in beperkte mate contact met Nederlanders. Ze zijn dan ook erg blij met het contact met de taalcoach. Dit heeft echter nauwelijks een olievlekwerking. De contacten blijven bij vijftien van de zesentwintig taalmaatjes in het onderzoek beperkt tot de taalcoach. Wanneer de inburgeraars wel andere Nederlanders hebben leren kennen via de taalcoach, betreft dit vrijwel altijd de partner of kinderen van de taalcoach. In enkele gevallen gaat het verder om de buren van de taalcoach.
De taalmaatjes zijn van mening dat ze door deelname aan het project Taalcoach ten minste een beetje makkelijker contact maken met andere Nederlanders. Doordat ze regelmatig Nederlands praten met de taalcoach, durven ze makkelijker anderen aan te spreken.

> *"Nederlanders zijn niet heel makkelijk om contact mee te leggen. Door het contact met de taalcoach, leg ik nu makkelijker contact met mensen op school, in de winkel of bij een bushalte."*

Tabel 3.2 Makkelijker contact maken met Nederlanders door taalcoaching? (n=26)

	n
Veel makkelijker	8
Beetje makkelijker	17
Niet makkelijker	1
Totaal	26

Deelname aan het project heeft ook een positief effect op de wederzijdse kennis van elkaars gewoonten en gebruiken. De gesprekken met de taalcoach hebben niet alleen betrekking op taal, maar ook op allerlei andere onderwerpen. De meeste taalmaatjes in het onderzoek hebben volgens eigen zeggen informatie gekregen over de Nederlandse omgangsvormen en cultuur. Bijvoorbeeld over rituelen, religieuze feestdagen, belangrijke familiegebeurtenissen en eten. Bij anderen is er ook aandacht voor politiek, geschiedenis en aardrijkskunde, zowel van Nederland als van het herkomstland.

Bij twee derde van de respondenten is de kennis over de gemeente toegenomen. In de gesprekken en activiteiten spreken ze over de eigen woonplaats, interessante winkels en dergelijke. Zoals een respondent verwoordt:

> *"Ik heb geleerd over musea, de Intratuin, het winkelcentrum, bijvoorbeeld wanneer het uitverkoop is*."

Een deel leert de gemeente niet beter kennen. Sommigen wonen al zo lang in de betreffende gemeente dat ze die al goed kennen. Anderen spreken vooral thuis af en komen weinig buiten.

Bijna alle taalmaatjes in het onderzoek verwachten dat zij contact blijven houden met de taalcoach. Ze hebben veel steun aan de taalcoach. In sommige gevallen zien het taalmaatje en haar gezin de taalcoach als een soort oma. Ze willen daarom graag contact houden, zoals ook blijkt uit het volgende citaat:

> *"Als het aan mij ligt, gaan we zeker door. We wonen niet ver van elkaar en zijn vriendinnen geworden. Ik kan me niet voorstellen het contact af te breken na het project, dat voelt niet logisch."*

Ook het isolement van sommige respondenten speelt een rol bij het verlangen om het contact voort te zetten.

> *"Ze voelt als een vriendin. Ik wil graag meer praten met haar. Ik heb verder geen vrienden in Nederland."*

De taalmaatjes zijn van mening dat ze veel geleerd hebben van de taalcoach. Er is hen ook gevraagd of zij denken dat de taalcoach iets van hen heeft geleerd. Veruit de meerderheid benadrukt hierbij de informatie die ze hebben gegeven over hun eigen land en cultuur of over hun eigen situatie. Zo zeggen respondenten:

> "*De taalcoach begrijpt nu waarom wij, mijn vrouw en ik naar Nederland zijn gekomen. Dat dit geen vakantie is."*

> *"De taalcoach begrijpt nu beter hoe een allochtoon hier woont, wat ik denk, wat de reden is om naar Nederland te komen en wat ik van Nederland vind."*

Eén respondent ziet daarnaast ook nog een praktisch winstpunt voor de taalcoach.

> "*Soms stel ik een vraag over iets wat ik in de krant heb gelezen en dan weet mijn taalcoach het ook niet. We gaan het samen uitzoeken en zij heeft dan ook weer iets geleerd."*

3.2 Volgens de taalcoaches

Naast de activiteiten die sterk gericht zijn op de taalverwerving, zoals grammatica oefenen en voorbereiding op het inburgeringsexamen, ondernemen veel taalkoppels ook sociale activiteiten. Bijna alle koppels praten over de dagelijkse dingen. Ongeveer een vijfde van de koppels gaat samen eten en een op de zes koppels gaat samen winkelen of naar de markt (zie ook tabel 3.3).

Tabel 3.3 Sociale activiteiten (n=393)

Praten over dagelijkse dingen	94,4
Sporten	1,3
Samen eten	18,6
Winkelen, naar de markt	16,8

In de meeste gevallen (60%) spreken de taalkoppels af bij het taalmaatje thuis. Sommige koppels spreken zowel bij de taalcoach als bij het taalmaatje af en anderen spreken af bij de organisatie waarvoor zij actief zijn.

Tabel 3.4 Plaats van ontmoeting (n=393)

	%
Thuis bij taalcoach	6,4
Thuis bij taalmaatje	60,3
Zowel bij taalcoach als taalmaatje thuis	12,0
Bij organisatie	13,0

De meeste taalcoaches vinden dat het contact met hun taalmaatje gemakkelijk of zelfs heel gemakkelijk loopt. Voor een kleine groep verloopt het contact moeizaam. Uit de toelichting bij de vragenlijst blijkt dat het dan enerzijds gaat om taalmaatjes die zich niet aan afspraken houden en anderzijds om taalmaatjes die weinig gemotiveerd zijn en zelf weinig initiatief nemen om hun taal te verbeteren.

Tabel 3.5 Beoordeling contact (n=393)

	%
Heel gemakkelijk	36,4
Gemakkelijk	44,8
Neutraal	10,9
Moeizaam	7,4
Heel moeizaam	0,5
Totaal	100

Veel taalcoaches willen door middel van hun taalcoachactiviteiten een positieve bijdrage leveren aan de integratie. Het is een belangrijke drijfveer achter hun deelname aan het project. Daarnaast zijn het ‘meer willen weten over andere culturen’ en ‘mensen van andere herkomst leren kennen’ voor een grote groep vrijwilligers ook een belangrijke motivatie geweest om zich aan te melden als taalcoach.

Tabel 3.6 Waarom wilde u taalcoach worden? (n=393)

	%
Ik wil een positieve bijdrage leveren aan integratie	80,4
Ik wil meer weten over andere culturen	43
Ik wil mensen van andere herkomst leren kennen	37,2

Voor de meerderheid (59%) van de taalcoaches is het beeld dat zij hadden van inburgeraars niet veranderd door hun activiteiten als taalcoach. Het beeld van ruim een derde van de taalcoaches is positiever geworden en voor slechts een enkeling is het beeld negatiever geworden. Wel is er een verschil tussen taalcoaches die voorheen al contact hadden met migranten en vluchtelingen en degenen die dat niet hadden. Vooral de taalcoaches die voorheen geen sociale contacten hadden met migranten of vluchtelingen, zeggen dat hun beeld van inburgeraars positiever is geworden.

Tabel 3.7 Is uw beeld veranderd?

	Voorheen contact met migranten en vluchtelingen	Voorheen geen contact	Totaal
Mijn beeld is positiever geworden	28,3	43,7	36,4
Mijn beeld is negatiever geworden	4,3	4,9	4,6
Mijn beeld is hetzelfde gebleven	67,4	51,5	59,0
Totaal	100	100	100
N	187	206	393

Verschillende taalcoaches geven aan dat door de berichtgeving in de media over migranten en inburgering hun beeld negatief was. Hun beeld is veranderd door hun activiteiten als taalcoach.

> *"Door berichtgeving in de media was mijn beeld over migranten vrij negatief. Nu ik met migranten samenwerk, heb ik uitsluitend nog een positief beeld."*

Dat hun beeld van inburgeraars positiever is geworden, komt vooral doordat zij van dichtbij meemaken hoe lastig het is om een nieuwe taal te leren en een plek te vinden in een onbekende samenleving.

> "*Door de directe contacten en het volgen van het inburgeringsproces van zo nabij, is mij nog meer duidelijk geworden wat een inspanning het kost om een nieuwe taal te leren en je staande te houden in een ander land*."

Bij de enkele taalcoaches die aangeven dat hun beeld in negatieve zin is veranderd, gaat het vooral om de afhankelijke opstelling van de inburgeraar,

de beperkte taalkennis na een lange periode in Nederland en een beperkte motivatie van de inburgeraar.

> *"Ik schrik ervan dat immigranten hier zo lang (meer dan tien jaar) kunnen zijn en toch volledig gemarginaliseerd raken. Ook vind ik het lastig om te zien dat er zo veel mensen proberen hun best voor iemand te doen, terwijl deze persoon zelf niets investeert."*

Ruim een derde van de taalcoaches vindt dat het project veel bijdraagt aan hun eigen kennis over andere culturen. Nog eens ruim de helft vindt dat het daar enigszins aan bijdraagt. Of het project bijdraagt aan de sociale contacten van hun taalmaatje met Nederlanders, daarover zijn de meningen verdeeld. Een meerderheid vindt dat het project daar veel of enigszins aan bijdraagt, maar ook ruim veertig procent vindt dat het daaraan niets of nauwelijks bijdraagt. Dit beeld komt overeen met bevindingen van de taalmaatjes. Zij geven aan dat ze makkelijker contact durven maken met Nederlanders. Ze leren echter weinig andere Nederlanders kennen via de taalcoach.
Een groot deel van de taalcoaches (40%) heeft zelf door het contact met hun taalmaatje ook andere inburgeraars leren kennen. Hierbij gaat het vaak om de partner en eventuele kinderen van het taalmaatje.

Tabel 3.8 Bijdrage project aan sociale cohesie (n=393)

	Eigen kennis over andere culturen	Contacten taalmaatje met Nederlanders
Veel	36,9	15,3
Enigszins	52,4	44,0
Nauwelijks	9,7	31,3
Niets	1,0	9,4
Totaal	100	100

Ongeveer de helft van de taalcoaches die nu actief zijn (53%), verwacht na afronding van het project waarschijnlijk nog contact te hebben met hun taalmaatje. Nog eens zestien procent is er zeker van dat zij contact met hun taalmaatje zullen onderhouden. Ruim een derde denkt dat het contact met hun taalmaatje waarschijnlijk na afloop van het project geen stand zal houden. Zij geven hiervoor verschillende redenen: groot leeftijdsverschil, niet op zoek naar sociale contacten, tijdgebrek van inburgeraar en vrijwilliger of geen gemeenschappelijke interesses.
Van de taalcoaches die op dit moment niet meer officieel als taalcoach actief zijn, heeft ongeveer de helft (52%) nog contact met hun taalmaatje. Het contact bestaat meestal uit elkaar geregeld bezoeken en bellen of e-mailen.

Tabel 3.9 Contact na afronding project (n=393)

	%
Nu taalcoach (n=333)	
Zeker wel	15,9
Waarschijnlijk wel	52,9
Waarschijnlijk niet	30,6
Zeker niet	0,6
Was taalcoach (n=60)	
Nog altijd contact	51,7
Geen contact	48,3

3.3 Volgens de lokale projectleiders en gemeenten

De gemeenten hebben in de meeste gevallen een brede doelstelling voor het project Taalcoach. Het project moet niet alleen een bijdrage leveren aan de taalvaardigheid van inburgeraars, maar in hun ogen ook bijdragen aan meer wederzijds begrip, meer participatie van de burgers en meer integratie.
In de interviews is daarom expliciet gevraagd wat de opbrengsten zijn van het project, los van het taalaspect.

De projectleiders zijn hierover zeer enthousiast. Ze zien zowel positieve effecten bij de vrijwilligers als bij de inburgeraars. De gemeenten zien ook wel positieve effecten, maar zijn iets gematigder in hun mening.

De projectleiders zien vooral een ontwikkeling bij de vrijwilligers. Vrijwilligers hebben volgens hen al wel affiniteit met de doelgroep, maar geven aan moeite te hebben om in contact te komen met anderstaligen. Het project is voor hen een laagdrempelige manier om anderstaligen te ontmoeten en een bijdrage te leveren aan iemands (taal)ontwikkeling. Volgens de projectleiders krijgen de taalcoaches een meer genuanceerde mening over hoe het is om in Nederland in te burgeren, dan voordat ze deelnamen aan het project. In de contacten met de inburgeraars merken ze dat het niet eenvoudig is om de Nederlandse taal te leren en om met Nederlanders in contact te komen. De projectleiders en ook gemeenteambtenaren hopen dat deze vrijwilligers hun ervaringen en kennis delen met andere Nederlanders, zodat ook daar meer begrip ontstaat.

De focus van de inburgeraars ligt vooral op taal. Door het contact met Nederlanders leren ze volgens de projectleiders echter ook meer over Nederland en de lokale samenleving. Ook durven ze meer. De meningen over een mogelijke olievlekwerking waarbij inburgeraars als gevolg van de ontmoetingen met hun taalcoach meer contact met Nederlandstaligen hebben, lopen uiteen. Sommige projectleiders hebben wel de indruk dat de inburgeraars door deelname aan het project makkelijker op andere Nederlandstaligen afstappen. Anderen zien toch dat de contacten zich veelal beperken tot de taalcoach en eventueel de familie van de taalcoach. Wel lopen de contacten vaak door na afloop van het traject.

Om de sociale cohesie te bevorderen, koppelen de projectleiders vooral mensen in dezelfde wijk. Ze hopen dat zo niet alleen de taalvaardigheid toeneemt, maar ook de kennis en betrokkenheid bij de eigen wijk.[1] Tevens proberen de projectleiders, bijvoorbeeld op de terugkomdagen, vrijwilligers te stimuleren aandacht te besteden aan verenigingen en vrijwilligerswerk, zodat de anderstalige gemotiveerd raakt daarvoor actief te worden.
In een van de onderzochte gemeenten is het niet de bedoeling dat de taalkoppels afspreken bij de anderstalige thuis. Ze kunnen afspreken bij de taalcoach, in de bibliotheek of andere plek. Het idee hierachter is dat de taalmaatjes zo gedwongen worden om naar buiten te gaan en hun gemeente beter te leren kennen. In andere gemeenten worden hiervoor geen richtlijnen gehanteerd.

De beleidsmedewerkers van de gemeenten zien over het algemeen ook een bijdrage van het project Taalcoach aan de lokale samenleving. De vrijwilligers leren meer over de andere cultuur en krijgen zo meer begrip hiervoor. Zij praten mogelijk hierover op een verjaardag, zodat ook bij de mensen om hen heen meer begrip ontstaat. Een gemeenteambtenaar benoemt het als volgt.

> *"Een directe bijdrage aan sociale cohesie is misschien vergezocht, maar het draagt op bescheiden schaal ongetwijfeld bij. Mensen leren elkaar beter kennen. Ook door toegenomen taalvaardigheid zal een anderstalige meer communiceren met anderen*."

Een deel van de medewerkers is minder overtuigd van een breder effect van taalcoaching. Zij zien de opbrengsten vooral voor de individuele koppels. Zo geeft een ambtenaar aan:

> *"Sociale cohesie is toch wel een groot begrip. Ik heb de indruk dat vooral vrijwilligers worden bereikt die toch al sympathiek tegenover anderstaligen stonden."*

Uit de enquête onder de vrijwilligers komt echter naar voren dat er ook veel vrijwilligers worden bereikt die voordat zij actief werden als taalcoach nauwelijks contact hadden met inburgeraars.

3.4 Conclusie

Volgens de betrokkenen levert het project Taalcoach een bescheiden bijdrage aan de sociale cohesie in een gemeente. Een belangrijke motivatie voor vrijwilligers om mee te doen, is een bijdrage te leveren aan de integratie van inburgeraars. Door deelname verandert hun eigen beeld van migranten echter ook. Het project levert namelijk veelal een positieve bijdrage aan de

[1] Overigens speelt het kostenaspect hier ook een rol, zowel in gemeenten waar reiskosten wel, als in gemeenten waar ze niet worden vergoed.

beeldvorming over migranten en vluchtelingen, vooral bij vrijwilligers die voorheen geen sociale of bedrijfsmatige contacten hadden met deze groep. De lokale projectleiders en gemeenten bevestigen dat het project een positieve uitwerking heeft op de beeldvorming. Volgens hen hebben vrijwilligers meer begrip voor de vaak moeilijke situatie van anderstaligen. Ook merken de vrijwilligers dat het niet zo makkelijk is om de taal te leren en sociale contacten aan te gaan voor anderstaligen.

In ongeveer de helft van de koppelingen ontstaat duurzaam contact tussen het koppel. De taalcoach en het taalmaatje hebben ook na het project geregeld contact. Er lijkt echter geen sprake van een olievlekwerking. De contacten met de andere groep blijven veelal beperkt tot de taalcoach of het taalmaatje en zijn directe familie, zoals partner en kinderen. In sommige gemeenten proberen de uitvoerende organisaties de sociale cohesie wel te bevorderen door mensen uit dezelfde wijk te koppelen. Ook worden inburgeraars gemotiveerd om buitenshuis activiteiten te ondernemen. Uit de vragenlijst onder vrijwilligers en inburgeraars blijkt dat zij echter toch vaak afspreken bij het taalmaatje thuis.

4 OPBRENGSTEN VOOR BETROKKENHEID BIJ INBURGERING

Inburgeraar:
"Door ons contact begrijpt ze beter hoe een allochtoon hier woont, wat de reden is om naar Nederland te komen en wat ik van Nederland vind."

Taalcoach:
"Ik wilde graag een-op-eencontact met iemand van niet-Nederlandse afkomst en dat is gelukt. Ik ben graag 'lerend' bezig (lerares van beroep) en dat is ook gelukt."

Organisatie:
"Sommige vrijwilligers komen omdat ze graag een positieve bijdrage willen leveren aan een samenleving met verschillende groepen. Ze kennen echter nauwelijks buitenlanders. Door het project wordt de drempel voor contacten met anderstaligen verlaagd. Door een verhaal en een gezicht bij vluchtelingen te krijgen, krijgen de vrijwilligers een genuanceerder beeld van de problematiek en positie van migranten."

In dit hoofdstuk staan de opbrengsten van het project voor de betrokkenheid bij inburgering van vrijwilligers en organisaties centraal. Er wordt hierbij nagegaan of vrijwilligers en organisaties door het project meer betrokken zijn geraakt bij inburgering of dat zij voorheen ook al betrokken waren. Ook kijken we of gemeenten en lokale organisaties nieuwe groepen burgers hebben kunnen betrekken bij de inburgering.

4.1 Betrokkenheid van vrijwilligers

In het vorige hoofdstuk kwam al aan de orde dat 'een positieve bijdrage leveren aan de integratie' een belangrijke motivatie is om taalcoach te worden. Daarnaast vindt bijna de helft van de taalcoaches (45%) dat het project hun betrokkenheid bij de inburgering sterk heeft vergroot. Nog eens ruim veertig procent vindt dat het project enigszins heeft bijgedragen aan de eigen betrokkenheid. Slechts een klein deel (6%) vindt dat het project niets heeft bijgedragen aan hun betrokkenheid bij inburgering.

Tabel 4.1 Eigen betrokkenheid bij inburgering (n=393)

	%
Veel	44,8
Enigszins	41,2
Nauwelijks	8,4
Niets	5,6
Totaal	100

Naast het vergroten van de betrokkenheid bij inburgering heeft het project ook als doel nieuwe groepen bij de inburgering te betrekken. Uit het onderzoek onder de vrijwilligers komen er diverse aanknopingspunten naar voren waaruit blijkt dat het project Taalcoach een nieuwe doelgroep aanspreekt.
Allereerst is het niet zo dat alleen mensen die al contacten hadden met migranten of vluchtelingen (sociaal of beroepsmatig) zich aanmelden om taalcoach te worden. Ruim veertig procent van de taalcoaches had voorafgaand aan het project geen contact met migranten en/of vluchtelingen.

Tabel 4.2 Contact met migranten en vluchtelingen voorafgaand aan project (n=393)

	%
Sociale en beroepsmatige contacten	31,6
Alleen sociale contacten	16,0
Alleen beroepsmatige contacten	12,0
Geen contact	40,5
Totaal	100

Ten tweede bereikt het project een brede leeftijdsgroep als vrijwilliger. Ook de jongere groep (tot 35 jaar) en mensen die werken, worden met dit project goed bereikt. Het project lijkt vooral veel docenten en mensen die geïnteresseerd zijn in taal aan te trekken.
Ten derde houdt de betrokkenheid van de vrijwilligers niet automatisch op als het project is afgelopen. Zij blijven contact houden met hun taalmaatje, ook na afloop van het project of ze gaan verder met coaching voor een nieuwe inburgeraar.

4.2 Projectleiders en gemeenten

De projectleiders en gemeenten hebben voor de burgers en organisaties aangegeven op welke wijze de betrokkenheid bij inburgering wordt vergroot door deelname aan het project Taalcoach. Eerst bespreken we de de visie van de gemeenten en projectleiders over de mogelijke toegenomen betrokkenheid van de uitvoerende organisaties. Vervolgens gaan we in op de betrokkenheid van de vrijwilligers.

Organisaties
De meeste gemeenten hebben meer partijen gevraagd om taalcoaching aan te bieden. In de meeste gevallen betreft het organisaties die al ervaring hebben met de doelgroep van inburgering of met het werven van en werken met vrijwilligers of met allebei. Het idee achter de samenwerking is om optimaal van de netwerken van de verschillende organisaties gebruik te kunnen maken. Vaak kenden de organisaties elkaar al vanuit eerdere projecten.

De partijen werken samen bij de werving van vrijwilligers en inburgeraars. De vrijwilligers worden doorgaans gezamenlijk geworven, terwijl de organisaties vaak een eigen natuurlijke achterban hebben van inburgeraars. Een voorbeeld uit een gemeente:

> *In een gemeente zijn drie organisaties actief in het taalcoachproject, Vluchtelingenwerk, een lokale welzijnsorganisatie met veel projecten voor allochtone vrouwen en het roc. Na enige verwarring in het begin over de verdeling van de doelgroep (onder wie valt een vluchteling die tijdens het taalcoachproject begint met een inburgeringstraject), zijn er duidelijke afspraken gemaakt. Vluchtelingenwerk doet de vluchtelingen, het roc de inburgeraars en de welzijnsorganisatie de overige anderstaligen. Dit blijkt goed werkbaar.*

Doordat de organisaties al ruime ervaring hebben met de doelgroep, heeft het project Taalcoach over het algemeen weinig effect op hun betrokkenheid bij de doelgroep; deze was al groot. Wel heeft de financiële bijdrage vanuit het project bijgedragen tot een professionalisering van de begeleiding van vrijwilligers. Er was meer tijd voor begeleiding dan in vergelijkbare projecten, zodat de ondersteuning van vrijwilligers goed gestalte kon krijgen. Door goed de verwachtingen vooraf van vrijwilligers door te spreken, was het mogelijk succesvolle matches te maken. Ook was er aandacht voor de ondersteuning van de vrijwilliger bij het afbakenen van grenzen en bij het invulling geven van de ontmoetingen.

Vrijwilligers
In alle gemeenten wordt aangegeven dat zij met het project Taalcoach een bredere groep vrijwilligers hebben bereikt dan bij eerdere projecten, zoals maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen. Het project spreekt een relatief grote groep vrijwilligers aan. De organisaties hebben de indruk dat een project als dat van de taalcoaches aantrekkelijk is voor vrijwilligers, vanwege:
1) beperkte en duidelijk aangegeven duur (6 maanden of een jaar);
2) een beperkte tijdsinvestering per week (2 uur);
3) een flexibele indeling van de activiteiten (er kan ook ’s avonds worden afgesproken).

Hierdoor hebben niet alleen de gebruikelijke vrijwilligers (vrouwen van vijftig jaar of ouder met een kleine baan of geen werk) zich gemeld, maar ook studenten en werkenden. Toch ligt de gemiddelde leeftijd tegen de vijftig. Ook merkten de projectleiders op dat de oudere vrijwilligers vaak voor langere tijd aan het project binden dan jongeren. De jongere vrijwilligers stopten in de regel vaker na het afronden van de eerste match dan de ouderen. Ze gaan dan weer iets anders doen.

Door het bereik van nieuwe groepen vrijwilligers zijn de projectleiders van mening dat het project een wezenlijke bijdrage levert aan het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid van burgers in de gemeente. Sommige

vrijwilligers lijken daar ook expliciet naar op zoek, zoals blijkt uit het volgende citaat van een projectleider:

> *"Mensen melden zich omdat ze iets positiefs willen doen. Ze zeggen: 'er zijn alleen boze discussies. Dit is ten minste iets opbouwends.' Opvallend is dat er nu ook mensen komen die aangeven vooroordelen te hebben en eigenlijk willen merken dat ze ongelijk hebben. Deze mensen moet je overigens heel zorgvuldig matchen."*

Door het project hebben meer burgers kennisgemaakt met de maatschappelijke organisaties die dergelijke trajecten opzetten en met de doelgroep van inburgering. Dit wordt nog versterkt doordat de meeste vrijwilligers meer begrip hebben gekregen voor anderstaligen door de directe contacten.

De werving speelt een belangrijke rol in het bereiken van nieuwe groepen vrijwilligers. De projectleiders waren blij met de landelijke campagne 'het begint met taal'. Daarnaast blijkt vooral het plaatsen van interviews met een taalkoppel in de lokale huis-aan-huisblaadjes een succesvolle methode om nieuwe vrijwilligers te werven.

4.3 Conclusie

Een van de vragen van het onderzoek is of het project Taalcoach een bijdrage heeft geleverd aan de betrokkenheid van de uitvoerende organisaties en vrijwilligers bij inburgering. De uitvoerende organisaties waren in de meeste gemeenten al betrokken bij de doelgroep. Andere waren juist sterk in het werven van vrijwilligers. De gemeenten hebben gekozen voor organisaties die al lokale netwerken hadden en kennis van de doelgroep om het project uit te voeren. De organisaties kenden elkaar onderling vaak ook al via andere projecten of lokale overleggroepen. De betrokkenheid bij inburgering is dus niet echt vergroot door het project Taalcoach.

Wat betreft de vrijwilligers is er wel sprake van een grotere betrokkenheid op twee niveaus. Het project heeft ook mensen bereikt die voor ander vrijwilligerswerk rondom inburgering en migranten slechts in beperkte mate worden bereikt. De beperkte tijdsinvestering, de eindigheid van het traject en de flexibiliteit van de inzet maken het project ook aantrekkelijk voor werkenden en jongeren. Vooral veel (oud-)docenten en mensen die geïnteresseerd zijn in taal voelen zich aangesproken door het project.

Het project Taalcoach is er ook in geslaagd een grote groep vrijwilligers te bereiken die voorheen nog geen sociale contacten had met inburgeraars of vluchtelingen. Hun motivatie om deel te nemen was de kans om in contact te komen met inburgeraars en vluchtelingen en zich een eigen beeld te vormen, los van het beeld in de media.

5 ALGEMEEN OORDEEL OVER HET PROJECT EN MOGELIJKHEDEN VOOR VERVOLG

Organisaties:
"Het is goed besteed geld, omdat het op verschillende vlakken bijdraagt. Je biedt vrijwilligers een mogelijkheid voor ontmoeting en inburgeraars ook. Bovendien verbeteren zij hun taal."

Vrijwilligers:
"Het is een zeer positief opgezet project, wat zou moeten kunnen blijven bestaan. Ik hoop erg dat er voldoende subsidie blijft. De medewerking van de taalcoaches is al op vrijwillige basis, dus hiermee wordt al erg veel geld uitgespaard, terwijl mijn indruk is dat er zeer bewogen, gedreven en deskundige mensen aan het werk zijn."

Het project Taalcoach loopt tot het einde van 2011. In dit hoofdstuk zetten we het oordeel over gerealiseerde opbrengsten ten opzichte van de ingezette middelen op een rij. We gaan daarbij ook in op aspecten zoals werving en begeleiding. Ook wordt nog kort gekeken naar de belangrijkste randvoorwaarden en eventuele verbeterpunten en knelpunten. Besloten wordt met de stand van zaken in de gemeenten met betrekking tot eventuele voortzetting van het project.

5.1 Algemeen oordeel

In de vorige hoofdstukken zijn de opbrengsten per deelonderwerp aan bod gekomen. In deze paragraaf wordt kort op het algemene oordeel ingegaan. We gaan daarbij specifiek in op het oordeel van de gemeenten en de vrijwilligers. De projectleiders komen in de volgende paragraaf aan de orde.

5.1.1 Algemeen oordeel gemeenten

De gemeenten hebben de middelen aangevraagd bij het Rijk voor het project. De uitvoering is uitbesteed aan organisaties in de gemeente die al bekend waren met het werken met de doelgroep of met vrijwilligers. In de meeste gemeenten is gekozen voor meer organisaties, zodat ze elkaar aanvullen wat netwerken en het bereik van de doelgroep betreft. De gemeenten zijn van mening dat het project goed past in het lokale integratie- en met name participatiebeleid. De gemeenten hebben daarbij de hoop dat het project Taalcoach niet alleen een bijdrage levert aan de taalvaardigheid van inburgeraars, maar dat het hen ook motiveert om meer deel te nemen aan activiteiten in de woonplaats. Bovendien biedt het project een gelegenheid voor ontmoeting tussen anderstaligen en Nederlandstaligen.

Zoals in de vorige hoofdstukken al duidelijk is geworden, zijn de gemeenten tevreden over het verloop van het traject. Ze zien duidelijk meerwaarde voor de inburgeraars en de taalmaatjes. De gemeenten hebben de indruk dat het project voorziet in een behoefte bij zowel inburgeraars als vrijwilligers. De inburgeraars krijgen meer zelfvertrouwen en durven meer te ondernemen. Verder zien sommige gemeenten positieve neveneffecten, los van de aanvankelijke doelen van het project. Het blijkt ook een laagdrempelige wijze om mensen hun hulpbehoeften te laten uiten en te verwijzen naar de juiste instanties. Ook kunnen taalcoaches stimuleren dat de inburgeraars verder gaan met scholing of vrijwilligerswerk. Dit vraagt overigens wel een goede begeleiding vanuit de uitvoerende organisaties.

5.1.2 Inzet van middelen en de gerealiseerde opbrengsten

Voor ieder taalkoppel wordt 750 euro in het gemeentefonds ter beschikking gesteld. Deze middelen kunnen worden ingezet voor werving, training en de begeleiding van vrijwilligers, een eventuele onkostenvergoeding voor vrijwilligers en coördinatie door en overhead van lokale organisaties. De gemeenten en lokale projectleiders beoordelen deze middelen als ruim voldoende. Doordat er meer middelen beschikbaar waren dan voor andere maatjes projecten, was een professionaliseringsslag mogelijk door training en begeleiding van de vrijwilligers.

Ondanks dat de gemeenten positief oordelen over de opbrengsten geven zij aan dat zij in het kader van de aangekondigde bezuinigingen op inburgering niet verwachten een dergelijk bedrag voor het project Taalcoach te kunnen reserveren.

5.1.3 Algemeen oordeel vrijwilligers

In de enquête zijn de vrijwilligers gevraagd naar een algemeen oordeel over het project. Ook is hen gevraagd of het project voldoet aan hun verwachtingen. De vrijwilligers hoopten vooral dat zij door het project in staat zouden zijn om ‘kennis over te dragen’ en een ‘positieve bijdrage te leveren aan de integratie’. Het project voldoet grotendeels aan de verwachtingen, zoals blijkt uit tabel 5.1.

Tabel 5.1 Voldoet het project aan uw verwachtingen? (n=393)

	%
Ja	87,5
Nee	12,5
Totaal	100

De meeste respondenten hebben hun antwoord toegelicht. Hieronder volgen enkele opvallende citaten:

"Ik kan mensen een beetje helpen om hun plek in deze maatschappij te vinden. Maar het is erg moeilijk voor de meesten, ook voor redelijk opgeleide mensen. Ik doe dit werk deels als zinvolle vrijetijdsbesteding, maar vooral om een klein steentje bij te dragen aan de integratie van immigranten."

"Dit is mijn derde taalmaatje, zij is al bijna vijftien jaar in Nederland en weet haar weg goed te vinden. Ik kan haar uitspraak en kennis van de taal wel verbeteren, zo blijkt. Door het lezen van nu haar tweede NT2-boek, kan ik weer woorden en uitdrukkingen uitleggen. Ze is wat dyslectisch en durfde eigenlijk niet te lezen, dat is nu heel goed verbeterd, haar zelfvertrouwen is versterkt."

Voor één op de acht vrijwilligers voldoet het project niet aan de verwachtingen die zij vooraf hadden. Dit heeft vooral met drie zaken te maken: de motivatie van de inburgeraar, de begeleiding (van vrijwilliger of inburgeraar) en de inhoud. Afspraken die niet worden nagekomen en een gebrek aan eigen initiatief frustreren de vrijwilligers. Zij zien dit als een gebrek aan motivatie. Anderen benadrukken dat er vanuit de inburgeringscursus en/of vanuit de betrokken organisatie te weinig stimulans en begeleiding is. Een kleine groep geeft aan dat zij hadden gehoopt een grote bijdrage te kunnen leveren aan de taalkennis, maar dat veel tijd wordt opgeslokt door alledaagse problemen en situaties:

"Ik had verwacht dat ik wat de Nederlandse taal betreft verder zou komen en voor meer verdieping zou kunnen zorgen, maar vaak werd ik door het 'taalmaatje' meegesleept in de waan van de dag en werd er veelal gesproken over de dagelijkse werkelijkheid (mogelijkheden, onmogelijkheden)."

Het eindoordeel over het project is in de meeste gevallen positief, ook als het niet helemaal aan de verwachtingen heeft voldaan. Ruim veertig procent van de taalcoaches heeft heel positieve ervaringen met hun activiteiten als taalcoach. Nog eens ruim de helft ervaart hun activiteiten als coach positief. Slechts een enkeling heeft een negatief oordeel. Een grote meerderheid (84%) zou anderen dan ook aanraden om taalcoach te worden.

Tabel 5.2 Oordeel over project Taalcoach (n=393)

	%
Heel positief	40,5
Positief	51,7
Neutraal	7,1
Negatief	0,8
Heel negatief	0,0
Totaal	100

5.2 De activiteiten van de uitvoerende organisaties

Ook de projectleiders zijn enthousiast over het project. De projectleiders zijn over het algemeen tevreden over de financiële vergoeding voor een taalkoppel. De kosten van het project bestaan vooral uit de werving en selectie, begeleiding, terugkomdagen en trainingen door de projectorganisaties. Hieronder werken we deze activiteiten nader uit.

5.2.1 Werving en selectie

De organisaties zetten verschillende vormen van werving in. De werving van de inburgeraars verloopt meestal via de taalscholen of de gemeente (zoals de sociale dienst of het Bureau Inburgering). De organisaties leveren actief kandidaten aan of maken de inburgeraars attent op het project via folders. Ook worden taalmaatjes geworven in de eigen achterban van de uitvoerende organisaties. Zo werft VluchtelingenWerk onder de vluchtelingen en werven welzijnsorganisaties onder de traditionele migranten.

De vrijwilligers worden ook geworven uit de eigen achterban, bijvoorbeeld bij het Rode Kruis, via vrijwilligersbanken en ’t Gilde. Daarnaast blijken artikelen in de lokale kranten over taalkoppels een succesvolle manier van werven. Hierbij is de landelijke campagne ‘Het begint met taal’ ook nuttig geweest. Verder is mond tot mond reclame belangrijk. Voorlichtingen bij organisaties als UWV of hbo-instellingen leveren daarentegen veel minder op.

5.2.2 Begeleiding

De begeleiding van de taalcoaches en -maatjes bestaat uit verschillende onderdelen, te weten:

- intake;
- koppelingsgesprek;
- vervolggesprekken;
- eventueel een afrondingsgesprek

Intake
De vrijwilliger en inburgeraar krijgen een uitgebreide intake. De projectleiders vinden dit een erg belangrijk moment. Niet alleen vragen zij allerlei informatie van de kandidaten, maar ook de verwachtingen van de taalcoach komen uitgebreid aan de orde. Sommige vrijwilligers hebben onrealistische verwachtingen. Door die bespreekbaar te maken, wordt getracht teleurstelling te voorkomen.

Koppelingsgesprek
Op basis van de intake wordt een koppeling gemaakt. Daarbij kijkt de projectleider onder meer naar geslacht en leeftijd. In sommige gemeenten wordt ook gekeken naar de wijk waar de coach en het maatje wonen, zodat

koppels bij elkaar in de buurt wonen. Ook kijkt de uitvoerder bij de match of er vooral een wens is op taalgebied of juist meer op het sociale aspect, zoals het samen dingen ondernemen. Na de koppeling vindt er een koppelingsgesprek plaats.

Vervolggesprekken
Volgens de respondenten is de eerste fase cruciaal voor het welslagen van een koppeling. In die periode neemt de organisatie daarom met enige regelmaat telefonisch of per e-mail contact op met de taalcoach om te kijken of het koppel het met elkaar kan vinden. Het contact tussen organisatie en vrijwilliger in het vervolg is sterk afhankelijk van de behoefte van de vrijwilliger. Sommige vrijwilligers nemen regelmatig contact op, anderen hebben daar veel minder behoefte aan.
In de vervolggesprekken gaat het vaak over het stellen van grenzen. Sommige taalmaatjes hebben grote problemen, bijvoorbeeld met schulden of hun relatie. Een vrijwilliger kan zich hierdoor overvraagd voelen of juist veel gaan regelen voor het taalmaatje. Door ondersteuning vanuit de projectorganisatie is het makkelijker om grenzen te stellen.

Afrondingsgesprek
Het traject wordt in de meeste gemeenten afgesloten met een afrondingsgesprek. Dit kan face to face of via de telefoon plaatsvinden. In het gesprek wordt ook gepolst of een vrijwilliger verder wil met een nieuw taalmaatje.

5.2.3 Scholing en terugkomdagen

De organisaties verzorgen trainingen en ontmoetingen voor de vrijwilligers. Een deel van de trainingen staat min of meer vast, zoals informatie over inburgeren en omgaan met culturele verschillen. De projectleiders merken echter dat er veel behoefte is aan uitwisseling en tips. Ook dat proberen ze te faciliteren. Zo springen zij in op vragen die van de vrijwilligers komen. In een gemeente bleken de koppelingen met Somaliërs moeizaam te verlopen. Er is toen een bijeenkomst georganiseerd over Somaliërs, hun achtergrond en cultuur. Hierdoor is meer begrip ontstaan en lopen de koppelingen beter. Ook worden terugkomdagen georganiseerd over meer educatieve onderwerpen als de leerstijlen, leermethoden of over hoe om te gaan met dwingend gedrag. Niet alle vrijwilligers maken gebruik van de scholingsmogelijkheden. Vaak is sprake van een vaste groep die graag komt bij de bijeenkomsten en ervaringen uitwisselt.

5.2.4 Oordeel van de vrijwilligers over begeleiding en scholing

In de enquête onder de vrijwilligers is ook aandacht besteed aan de begeleiding door de projectorganisaties en aan de mogelijkheid om trainingen te volgen. Een meerderheid van de taalcoaches (58%) heeft een cursus gevolgd ter ondersteuning van hun activiteiten. De inhoud van de cursussen

verschilt en heeft vooral betrekking op interculturele communicatie en taalverwerving. Het gaat bijvoorbeeld om ‘methodisch handelen als taalcoach’, ‘interculturele vaardigheden’, ‘didactische werkvormen’ en een ‘introductie taalverwerving’. Een vijfde is heel tevreden over de gevolgde training en een ruime meerderheid (65%) is tevreden. Slechts een enkeling is ontevreden met de geboden training. De cursussen bieden naast inhoudelijke en didactische ondersteuning ook een manier om andere taalcoaches te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen.

> “*Het was fijn om ook de andere taalcoaches te ontmoeten en hun ervaringen te horen. Die zijn namelijk heel divers en de problemen liggen nog best verschillend. Zonder ondersteuning heb je als nieuwe coach soms het gevoel maar wat te doen, naar eer en vermogen en toegepast op de mogelijkheden en beperkingen van je cliënt(e). Door deze georganiseerde avonden kreeg ik meer houvast en deed ideeën op om het coachen zo nog beter te doen*.”

Over de begeleiding door de maatschappelijke organisaties zijn de vrijwilligers veelal positief. Ruim een derde (38%) vindt dat er ruim voldoende begeleiding is en nog eens ruim de helft vindt dat er voldoende begeleiding is.

Tabel 5.3 Training en begeleiding ter ondersteuning taalcoachactiviteiten

	%
Cursus gevolgd (n=393)	
Ja	57,5
Nee	42,5
Tevredenheid met gevolgde training (n=226)	
Heel tevreden	20,4
Tevreden	64,6
Neutraal	13,7
Ontevreden	0,9
Heel ontevreden	0,4
Begeleiding (n=393)	
Ruim voldoende	37,9
Voldoende	53,7
Onvoldoende	8,4

5.3 Randvoorwaarden en succesfactoren

Uit het voorgaande komen de belangrijkste randvoorwaarden naar voren om te komen tot een succesvol project.

Volgens de projectleiders
Uit de interviews met de projectleiders komen de volgende zaken naar voren:

- Realistische afspraken met de gemeente over het aantal te matchen koppels.
- Het inzetten van succesvolle wervingsactiviteiten, zoals artikelen in de lokale weekbladen, informatie geven op de inburgeringscursussen. Ook het inzetten van de netwerken van de uitvoerende organisaties is van belang.
- Goede afspraken over de doelgroep met de gemeente en tussen de uitvoerende organisaties onderling.
- Goede afspraken tussen de verschillende uitvoerende organisaties over de verdeling van vrijwilligers en inburgeraars, zodat men aanvullend aan elkaar werkt in plaats van concurrerend.
- Een goede intake, waaruit veel informatie komt om te komen tot een geslaagde match, bijvoorbeeld wat betreft interesses en verwachtingen van het project. Daarbij is het ook belangrijk om te kijken naar de persoonlijkheden van de deelnemers.
- Het managen en bijsturen van de verwachtingen bij de vrijwilligers.
- Een goede begeleiding van de koppels, met name gedurende de eerste periode van de matching, zodat eventuele knelpunten of miscommunicatie op te lossen zijn.
- Het ondersteunen van de vrijwilligers bij het stellen van grenzen in de gevallen waar taalmaatjes veel problemen hebben.
- Het bieden van een mogelijkheid voor uitwisseling van ervaringen, bijvoorbeeld via terugkomdagen of een taalcafé.

De uitvoering van de projecten verloopt over het algemeen goed. Er is inmiddels sprake van een goede samenwerking tussen de uitvoerende organisaties. In het begin van het project was dit nog wel eens lastig, mede door onduidelijkheden over de doelgroep. De meeste organisaties hebben elkaar door veelvuldig overleg kunnen vinden en werken nu goed samen.
In een enkele gemeente zijn er knelpunten bij de werving van voldoende vrijwilligers. Dit heeft grotendeels te maken met het hoge aantal taalkoppels waarop de gemeente heeft ingezet. In de meeste gemeenten in het onderzoek zijn hierbij echter geen knelpunten.

Opvallend is dat de projectleiders, maar ook gemeenten, nauwelijks verbeterpunten weten te noemen. De uitvoering loopt dan ook in de meeste gevallen goed. Daarbij heeft het project de organisaties zelf ook het nodige opgeleverd. Vaak hadden ze al ervaring met vormen van taalcoaching. Het project Taalcoach zorgde voor een professionaliseringsslag van de activiteiten die er al waren en voor ondersteuning bij het opzetten van nieuwe activiteiten. Het belangrijkste verbeterpunt is de continuïteit. Het project loopt nu ruim twee jaar. In die tijd zijn de organisaties erin geslaagd een goede samenwerkingsstructuur op te zetten, inburgeraars en vrijwilligers te werven en hen te begeleiden. Vooral het laatste halfjaar is de samenwerking echt goed en verloopt de uitvoering in grote mate efficiënt. Graag zouden de

organisaties het project voortzetten, zodat het project nog efficiënter kan worden uitgevoerd.

Volgens de vrijwilligers
De taalcoaches is gevraagd wat de belangrijke voorwaarde is om een koppel succesvol te laten zijn. Hierbij springen drie zaken eruit: een gemotiveerde inburgeraar, geduld en heldere afspraken. Daarnaast zijn ook gemeenschappelijke interesses en intensieve begeleiding belangrijke succesfactoren.

Tabel 5.4 Wat is belangrijk om een koppel succesvol te laten zijn? (n=393)

	%
Gemotiveerde inburgeraar	92,1
Geduld	68,7
Heldere afspraken	67,4
Gemeenschappelijke interesses	31,6
Intensieve begeleiding voor de vrijwilliger	28,8
Intensieve begeleiding voor de inburgeraar	26,7
Dezelfde levensfase	5,6
Anders	23,7

5.4 De toekomst?

Ondanks de indruk van de gemeenten dat het een project is met een positieve bijdrage, is het niet zeker of het project verder doorgang zal vinden. Alle gemeenten geven aan dat een voortzetting onder de huidige voorwaarden niet mogelijk is. De middelen die het Rijk ter beschikking stelde, kunnen niet worden overgenomen door de gemeenten, gezien de aangekondigde bezuinigingen op inburgering. De meeste gemeenten zijn echter wel overtuigd van het nut van taalcoaches en sluiten niet bij voorbaat uit dat er een vervolg zal plaatsvinden. Het zal echter waarschijnlijk niet in het kader van inburgering zijn, maar veeleer in het kader van activering en participatie.

Van de twaalf gemeenten geven er zeven aan dat het nog besproken moet worden of het project Taalcoach in een of andere vorm doorgaat. Taalcoaches moeten hierbij concurreren met taalstages en andere participatieprojecten. Twee gemeenten willen eerst zelf onderzoek doen naar de opbrengsten, voordat ze een beslissing nemen. Eén gemeente geeft aan niet door te gaan. Zij had bij aanvang al aangegeven dat zij geen eigen middelen hiervoor ter beschikking wilde stellen en heeft dit standpunt niet gewijzigd.

In een andere gemeente vindt nog een aanbesteding voor de inburgeringstrajecten voor 2012 plaats. Het is mogelijk dat voor een aanbieder wordt gekozen die taalcoaches in de trajecten heeft opgenomen. Inburgeraars hebben dan nog een jaar langer de tijd om gebruik te maken van taalcoaches. In de laatste van de twaalf gemeenten wordt er sterk over nagedacht om de

taalcoaches onder te brengen bij het participatiebeleid voor allochtone vrouwen.

Ook de organisaties die taalcoaches aanbieden, denken na over mogelijkheden om door te gaan, bijvoorbeeld door een grotere inzet van vrijwilligers bij de begeleiding. Zij achten echter begeleiding wel essentieel voor het welslagen van de koppelingen, dus enige financiering voor de aansturing van het project wordt gezocht.

6 CONCLUSIE EN BELEIDSAANBEVELINGEN

Om Nederlandse burgers bij de inburgering te betrekken en inburgeraars een aanvulling te bieden op de inburgeringscursus, is het project Taalcoach opgezet. Gemeenten konden voor de periode 2008 tot en met 2011 middelen ontvangen van het rijk voor de uitvoering van het project. Het ministerie en de convenantpartners wilden graag weten of het project Taalcoach een bijdrage levert aan de effectiviteit van inburgering, de sociale cohesie en aan de maatschappelijke betrokkenheid bij inburgering van uitvoerende organisaties en vrijwilligers.

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, zijn twaalf gemeenten geselecteerd. In deze gemeenten zijn de taalcoaches benaderd voor een internetenquête. Bijna vierhonderd taalcoaches hebben de enquête ingevuld. Dit is een respons van bijna vijftig procent. De lokale projectleiders van de uitvoerende organisaties, de betrokken beleidsambtenaar en een vertegenwoordiger van de taalaanbieder zijn telefonisch geïnterviewd. In vijf gemeenten zijn bijna dertig inburgeraars bevraagd via een face-to-face-interview.

6.1 Meer dan taal alleen

Het project Taalcoach levert niet alleen een bijdrage aan de taalvaardigheid van inburgeraars. Het boekt ook resultaten op het gebied van de sociale cohesie en de betrokkenheid bij inburgering. Het project voorziet in een duidelijke behoefte met een beperkte investering. We lichten hieronder deze belangrijkste bevindingen toe.

Zelfvertrouwen en taalvaardigheid van inburgeraars vergroot
De ontmoetingen tussen taalcoach en inburgeraar zijn sterk op taal gericht. Dit sluit ook aan bij de verwachtingen en behoeften van de taalkoppels. De taalcoaches willen graag hun kennis overbrengen en de inburgeraars willen hun Nederlands verbeteren. De taalcoaches vormen een belangrijke aanvulling op de inburgeringscursussen. Ook de taalaanbieders beamen dit. Door het een-op-eencontact tussen taalcoach en inburgeraar is er alle ruimte voor de specifieke taalbehoefte van de inburgeraar. Hierdoor neemt het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van de inburgeraar toe. Door het grotere zelfvertrouwen durft de inburgeraar meer Nederlands te spreken en meer naar buiten te treden. Alle betrokken partijen ervaren een verbetering van de taalvaardigheid. De inburgeraar raakt ook gemotiveerd om de taal nog beter te leren en de inburgering af te ronden en door te leren na inburgering.

Een positiever beeld van inburgering en inburgeraars
Het project levert een positieve bijdrage aan de beeldvorming over migranten en vluchtelingen. Het project biedt een laagdrempelige mogelijkheid voor de taalkoppels om te komen tot uitwisseling en het kennismaken met elkaars cultuur. De vrijwilligers krijgen door hun ontmoetingen meer begrip voor de vaak moeilijke situatie van anderstaligen. Ook merken zij dat het niet eenvoudig is om de taal te leren en sociale contacten aan te gaan als anderstalige. Deze bevinding geldt vooral voor vrijwilligers die voorheen weinig contact hadden met deze groep.
Er ontstaat in veel gevallen wel een duurzaam contact tussen de taalcoach en het taalmaatje. Het contact blijft echter in de meeste gevallen beperkt tot het taalkoppel. De organisaties proberen wel door koppelingen tussen buurtgenoten en het stimuleren van activiteiten buitenshuis de sociale cohesie te vergroten.

Een brede groep betrokken vrijwilligers
Het project spreekt een brede groep vrijwilligers aan. Zowel jongeren als ouderen, werkenden, gepensioneerden en studenten kiezen ervoor zich op te geven als vrijwillige taalcoach. Het project Taalcoach heeft een duidelijk effect op de betrokkenheid van vrijwilligers bij de inburgering. Het project bereikt namelijk ook vrijwilligers die voorheen niet betrokken waren bij activiteiten rondom inburgering, migranten en vluchtelingen. Dit type vrijwilligerswerk spreekt aan omdat het een beperkte tijdsinvestering vraagt, een flexibele inzet mogelijk maakt en een duidelijk omschreven doel heeft. Het blijkt dat veel autochtonen zich aangesproken voelen om aan de slag te gaan met taal.

Voorziet in behoefte met beperkte investering
Het project voorziet duidelijk in een behoefte van zowel inburgeraars als vrijwilligers. Het levert beide partijen veel op en daarbij vraagt het slechts om beperkte investeringen. Vrijwilligers willen graag iets doen met taal en een positieve bijdrage leveren aan integratie. De inburgeraars hebben grote behoefte aan extra ondersteuning bij het leren van de taal. Het project Taalcoach is nodig om beide partijen bij elkaar te brengen en begeleiding te bieden. Vooral in de beginfase is er behoefte aan ondersteuning.

6.2 Aanbevelingen: oog op een vervolg

Het project loopt goed en de betrokken partijen zijn positief over de samenwerking en de opbrengsten. Vanaf 2012 zijn vanuit het rijk echter geen middelen meer beschikbaar voor het project en zullen gemeenten moeten beslissen of zij het project met eigen middelen voortzetten. Uit dit onderzoek komen drie aanbevelingen voor de voortgang van het project naar voren:

Opgebouwde expertise benutten; nu doorpakken
Vanaf 2013 krijgen nieuwkomers geen inburgeringsaanbod meer van de gemeente en moeten zij zelf invulling geven aan hun inburgeringstraject. Een

project zoals het project Taalcoach kan de nieuwkomers op weg helpen en extra stimuleren om de taal te leren en zo problemen in de toekomst voorkomen. De financiële investering is gering en de opbrengsten zijn groot. In de meeste gemeenten loopt het project Taalcoach inmiddels goed. Afstemmingsproblemen in de samenwerking zijn overwonnen. Ook worden de intake en koppeling steeds efficiënter aangepakt. Als gemeenten een dergelijk project willen voortzetten, moeten zij nu doorpakken. De expertise op lokaal niveau blijft behouden en de vrijwilligers blijven beschikbaar voor het project. Hierdoor is het waarschijnlijk mogelijk met de inzet van minder middelen het project voort te zetten.

Bredere doelgroep mogelijk

De groep anderstaligen die behoefte heeft aan een taalcoach is groter dan de groep inburgeraars. Wanneer ook andere groepen betrokken worden, zoals vrouwen die in een isolement zijn beland, mensen met een taalachterstand die een mbo- of hbo-opleiding volgen of werkenden, kunnen de mogelijkheden worden onderzocht om het project uit andere bronnen mee te financieren. De concentratie op het verbeteren van de taal moet echter wel het uitgangspunt blijven. Er zijn andere maatjesprojecten die zich richten op andere aspecten en bijvoorbeeld meer gericht zijn op de zorgcomponent. Dat vraagt een ander type vrijwilliger.

Ondersteun uitwisseling van kennis en ervaringen

Het is niet noodzakelijk om een landelijke projectorganisatie aan te houden. De lokale projectleiders hebben inmiddels de nodige ervaring met de uitvoering van taalcoachprojecten. Wel verdient het de aanbeveling een platform of centraal aanspreekpunt te behouden om uitwisseling van kennis en ervaringen tussen vrijwilligers onderling en tussen projectleiders en vrijwilligers te ondersteunen.

Regioplan Beleidsonderzoek

Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
T 020 531 531 5
F 020 626 519 9
E info@regioplan.nl
I www.regioplan.nl